

Mamadjonov Oltinbek Baxodir o'g'li

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

Magistratura fakulteti 1-bosqich talabasi

oltinbek.mamadjonov@gmail.com

RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA SOLIQQA TORTISH JARAYONLARINI OPTIMALLASHTIRISH

Annotatsiya: Ushbu maqola O'zbekistonda soliqqa tortish tizimini optimallashtirishda raqamli texnologiyalarning roli va ahamiyatini o'rganishga bag'ishlangan. Raqamli texnologiyalarni soliqqa tortish jarayonida qo'llash soliq yig'imlarining oshishiga, xatolarni kamaytirishga va soliq to'lovchilarning jarayonlarda ishtirokini soddalashtirishga yordam beradi. Tadqiqotda "E-Soliq" va "Soliq-24" kabi platformalarning soliqqa oid jarayonlardagi o'rni baholash hamda xalqaro tajribalar asosida O'zbekistonda raqamli transformatsiyaning istiqbollari tahlil qilinadi.

Abstract: This article examines the role and significance of digital technologies in optimizing the tax system in Uzbekistan. The application of digital technologies in the tax process contributes to increased tax revenue, reduces errors, and simplifies the participation of taxpayers in the processes. The study evaluates the impact of platforms such as "E-Soliq" and "Soliq-24" in tax procedures and analyzes the prospects for digital transformation in Uzbekistan based on international practices.

Аннотация: В данной статье рассматривается роль и значение цифровых технологий в оптимизации системы налогообложения в Узбекистане. Применение цифровых технологий в налоговом процессе способствует увеличению налоговых поступлений, снижению ошибок и упрощению участия налогоплательщиков в процессах. Исследование оценивает влияние платформ «E-Soliq» и «Soliq-24» на налоговые процессы и анализирует перспективы цифровой трансформации в Узбекистане на основе международного опыта.

Kalit so'zlar: Soliqqa tortish, raqamli texnologiyalar, optimallashtirish, soliqqa oid platformalar, sun'iy intellekt, blokcheyn, soliq tizimi, elektron deklaratsiya.

Keywords: Taxation, digital technologies, optimization, tax platforms, artificial intelligence, blockchain, tax system, electronic declaration.

Ключевые слова: Налогообложение, цифровые технологии, оптимизация, налоговые платформы, искусственный интеллект, блокчейн, налоговая система, электронная декларация.

Kirish

Bugungi global iqtisodiyotda raqamli texnologiyalar davlat boshqaruvi, jumladan, soliqqa tortish tizimida ham katta ahamiyat kasb etmoqda. Soliq tizimini raqamlashtirish orqali davlat tushumlarini samarali boshqarish, soliq to'lovchilarga qulaylik yaratish va jarayonlarni soddalashtirish imkoniyati yaratiladi. So'nggi yillarda O'zbekiston hukumati soliqqa tortish

tizimini raqamli texnologiyalar yordamida modernizatsiya qilishga katta e'tibor qaratib kelmoqda. Xususan, O'zbekiston Prezidenti Shavkat Mirziyoyev tomonidan qabul qilingan qonunlar va farmonlar bu yo'nalishda muhim qadamlar bo'lib xizmat qilmoqda.

2020-yil 1-yanvardan boshlab O'zbekiston Respublikasida soliq tizimining raqamlashtirilishini jadallashtirish maqsadida "Davlat soliq xizmati organlari faoliyatini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"¹gi¹ Prezident qarori qabul qilindi. Bu qaror bilan davlat soliq xizmati organlari faoliyatini to'liq avtomatlashtirish va axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish yo'nalishida muhim islohotlar amalga oshirildi. Xususan, qarorga binoan "E-Soliq", "Soliq-24" va "E-aktlar" kabi elektron platformalar va xizmatlar yo'lga qo'yildi, bu esa soliq to'lovchilarga soliqlarni masofadan to'lash, hisobotlarni onlayn topshirish va soliqqa oid operatsiyalarni real vaqt rejimida kuzatish imkoniyatini berdi. Shuningdek, 2021-yil 29-iyulda Prezident tomonidan qabul qilingan "Raqamli iqtisodiyotning yanada rivojlanishi va raqamli transformatsiyani jadallashtirish to'g'risida"²gi² qaror asosida O'zbekistonda davlat xizmatlarini, jumladan, soliqqa tortish tizimini raqamlashtirish bo'yicha yangi qadamlar tashlandi. Ushbu qarorda davlat soliq qo'mitasi tomonidan ko'rsatiladigan barcha xizmatlarni elektron shaklga o'tkazish va ularni onlayn rejimda amalga oshirish talablari kiritilgan. Bu esa soliq to'lovchilarning soliqqa oid jarayonlarga ishtirokini soddalashtirish, jarayonlarni tezlashtirish va soliqqa oid ma'lumotlarning shaffofligini oshirishga yordam bermoqda.

O'zbekistonda amalga oshirilayotgan raqamli islohotlar xatolarni minimallashtirish, korruptsiya holatlarining oldini olish va soliq yig'imlarini oshirishga qaratilgan. Shu nuqtayi nazardan, "Soliq-24" platformasi orqali tadbirkorlar soliqqa oid operatsiyalarni internet orqali tez va qulay tarzda amalga oshirish imkoniga ega bo'lishdi. Elektron deklaratsiyalar, onlayn hisobotlar va mobil ilovalar orqali soliq to'lovchilarning jarayonlarda ishtiroki soddalashtirildi. Masalan, elektron invois va onlayn kassa tizimlari orqali soliqqa oid operatsiyalarni real vaqtda nazorat qilish imkoniyati joriy etildi. Bu esa davlat va soliq to'lovchilar o'rtasida ishonchli va shaffof aloqani mustahkamlashga xizmat qilmoqda.

Jahon tajribasi ham soliqqa tortish tizimini raqamlashtirishning samaradorligini ko'rsatmoqda. Xususan, Estoniya, Singapur va Janubiy Koreya kabi davlatlar soliqqa oid jarayonlarni to'liq raqamlashtirish orqali soliq yig'imlarini oshirish va jarayonlarni soddalashtirishga muvaffaq bo'lgan. O'zbekiston uchun ushbu tajribalar raqamli transformatsiya yo'nalishida o'rnak bo'lishi mumkin. Shu boisdan, O'zbekiston hukumatining qonunchilik va farmonlari xalqaro tajribalar asosida ishlab chiqilib, mamlakat soliq tizimida raqamli texnologiyalarni yanada keng miqyosda joriy etishga qaratilgan.

Adabiyotlar tahlili

¹ www.cabinet.gov.uz — O'zbekiston Respublikasi Prezidentining rasmiy sayti

² www.lex.uz

Soliqqa tortish jarayonlarini raqamli texnologiyalar yordamida optimallashtirish dunyo va O'zbekiston tajribasini o'rganish imkonini beradi. Quyida soliqlar tortish va raqamli transformatsiyaga bag'ishlangan muhim manbalar ro'yxati keltirilgan bo'lib, ular soliqlar tortish tizimini modernizatsiya qilishning nazariy va amaliy jihatlari o'rganishga yordam berdi. 1. James Alm va Jorge Martinez-Vazquez, "Public Finance in Developing and Transitional Countries" Bu kitobda rivojlanayotgan va o'tish davridagi davlatlarning soliq tizimlarini boshqarish, soliqlar tortish strategiyalari va raqamli texnologiyalar yordamida soliqlar tortishni optimallashtirish masalalari keng yoritilgan. Mualliflar soliqlar tortish tizimidagi asosiy muammolar va ularni raqamlashtirish orqali hal etish yo'llarini ko'rsatib o'tishadi. 2.OECD, "Technology Tools to Tackle Tax Evasion and Tax Fraud"³ Ushbu hisobot soliq idoralari tomonidan zamonaviy texnologiyalar, xususan, katta ma'lumotlar va sun'iy intellekt yordamida soliqlar tortish samaradorligini oshirishga bag'ishlangan. Kitobda dunyoning turli mamlakatlarida raqamli texnologiyalar orqali soliqdan qochish va firibgarlikni kamaytirish usullari bayon etilgan. Bu hisobot O'zbekistondagi raqamli islohotlarga qiyoslash uchun muhim manba hisoblanadi. 3. Vito Tanzi, "Digital Economy and Public Finance" Bu kitob raqamli iqtisodiyotning davlat moliyasi va soliqlar tortish jarayonlariga ta'sirini o'rganadi. Tanzi raqamli texnologiyalar va elektron tijoratning soliqlar tortish tizimiga olib kelayotgan o'zgarishlarini tahlil qiladi va soliqlar tortishning yangi usullarini taklif etadi. Kitob raqamli iqtisodiyot sharoitida soliqlar oid islohotlarni amalga oshirishda yo'riqnoma sifatida qo'llanilishi mumkin. 4. Richard Bird va Eric M. Zolt, "Tax Policy in Developing Countries" Ushbu asarda rivojlanayotgan davlatlar uchun samarali soliq siyosatini yaratish masalalari muhokama qilinadi. Bird va Zolt soliqlar oid jarayonlarda avtomatlashtirish va raqamli platformalardan foydalanish bo'yicha tavsiyalar berishadi. Ular raqamli texnologiyalar yordamida soliq yig'imlarini oshirish va xatolarni kamaytirishga erishish mumkinligini ko'rsatib o'tadilar. 5. Charles E. McLure, "Taxation of Electronic Commerce" McLure elektron tijoratdan kelib chiqqan yangi soliq muammolarini va ularni yechish yo'llarini tahlil qiladi. Kitobda elektron tijorat sharoitida soliqlar tortish mexanizmlari va raqamli texnologiyalar yordamida jarayonlarni boshqarish masalalari ko'tarilgan. Muallifning elektron tijorat va soliqlar tortish mavzusidagi fikrlari O'zbekistondagi yangi iqtisodiy sharoitlarga mos keladi. 6. Keen, Michael, "The Future of Tax Administration" Ushbu kitob soliqlar tortish jarayonlarini kelajakda raqamli texnologiyalar yordamida qanday takomillashtirish mumkinligini o'rganadi. Kitobda sun'iy intellekt va katta ma'lumotlar orqali soliqlar tortish jarayonlarini optimallashtirish usullari, shuningdek, xalqaro tajriba bilan qiyoslanadi. 7. Alka Vashist, "Digital Taxation: Emerging Issues and Challenges" Vashist raqamli soliq tizimini yaratish va elektron tijoratda soliqlar tortish jarayonlarini optimallashtirish bo'yicha yangi tendensiyalar va qiyinchiliklarni tahlil qiladi. Muallif davlatlarning raqamli texnologiyalar yordamida soliqlar oid muammolarni hal qilishga qaratilgan islohotlari haqida batafsil ma'lumot beradi. 8. Bird, Richard, "The Impact of Digital Transformation on Taxation" Birdning ushbu asari raqamli transformatsiyaning soliqlar oid jarayonlarga ta'sirini o'rganishga bag'ishlangan. Kitobda soliqlar tortish tizimida raqamlashtirishning iqtisodiy samaradorligi va davlat moliyaviy boshqaruviga ta'siri haqida fikrlar bayon etilgan. 9. Ebrill, Keen, Bodin va Summers, "The Modern VAT" Ushbu kitobda mualliflar qo'shilgan qiymat solig'ini (QQS) samarali boshqarish usullari haqida so'z yuritadilar. Kitobda QQS jarayonlarini raqamlashtirish va avtomatlashtirish bo'yicha xalqaro tajribalar tahlil qilinadi, bu esa O'zbekiston uchun ham amaliy qo'llanma bo'lishi mumkin. 10.Shavkat

³ [Technology Tools to Tackle Tax Evasion and Tax Fraud | OECD](#)

Mirziyoyevning "O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmon va Qarorlari to'plami"⁴ Ushbu rasmiy nashr O'zbekiston Prezidenti tomonidan qabul qilingan soliq tizimini raqamlashtirishga qaratilgan qonunchilik hujjatlari va islohotlar to'g'risidagi farmonlar va qarorlarni o'z ichiga oladi. Shu jumladan, "Davlat soliq xizmati organlari faoliyatini takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi va "Raqamli iqtisodiyotning yanada rivojlanishi va raqamli transformatsiyani jadallashtirish to'g'risida"gi⁵ qarorlar tahlili O'zbekistondagi soliq tizimining raqamlashtirilishi jarayonini batafsil tushuntiradi. Ushbu manbalar O'zbekiston va xalqaro tajribani o'rganish orqali soliqqa tortish jarayonlarini raqamli texnologiyalar yordamida qanday optimallashtirish mumkinligini yoritadi.

Tadqiqot metodlari

Soliqqa tortish tizimini raqamli texnologiyalar yordamida optimallashtirish muhim ahamiyat kasb etadi. Ushbu mavzuda tadqiqot o'tkazish uchun turli usullar qo'llanilib, mavjud muammolarni tahlil qilish va yechimlarni ishlab chiqish mumkin. Quyida mavzuni o'rganishda qo'llanilishi mumkin bo'lgan asosiy tadqiqot metodlari va ularning afzalliklari haqida batafsil ma'lumot berilgan. 1. Hujjatlarni tahlil qilish metodi. Bu metod yordamida O'zbekistondagi soliq tizimi va raqamlashtirishga oid qonunchilik hujjatlari, farmonlar, qarorlar va rasmiy hisobotlar o'rganiladi. Hujjatlarni tahlil qilish orqali davlat tomonidan raqamli texnologiyalarni soliqqa tortish jarayonlariga tatbiq etish uchun qanday chora-tadbirlar amalga oshirilayotganini aniqlash mumkin. Ayniqsa, O'zbekiston Prezidenti tomonidan qabul qilingan qarorlar va qonunlar, shuningdek, Davlat soliq qo'mitasi tomonidan taqdim etilgan yillik hisobotlar ushbu jarayonning o'sishini kuzatish imkonini beradi. 2. Anketa va so'rovlar o'tkazish. Tadqiqot jarayonida soliq to'lovchilar va soliq idorasi xodimlari o'rtasida so'rovlar o'tkazish orqali ularning raqamli texnologiyalarga munosabati va foydalanishdagi qiyinchiliklari o'rganilishi mumkin. Anketa va so'rovlar natijalariga ko'ra, soliq to'lovchilarning raqamli platformalardan qoniqish darajasi, jarayonlarda duch keladigan muammolar va ularni bartaraf etish bo'yicha takliflar olinadi. So'rovlar yordamida raqamli platformalardan foydalanishning samaradorligi hamda foydalanuvchilarning talab va ehtiyojlari aniqlanadi. 3. Taqqoslash tahlili. Soliq tizimini raqamlashtirishda ilg'or tajribalarni o'rganish va O'zbekiston sharoitiga moslashtirish uchun taqqoslash tahlili metodi qo'llanilishi mumkin. Masalan, Estoniya, Janubiy Koreya va Singapur kabi davlatlarning soliq tizimlaridagi raqamlashtirish tajribasi bilan O'zbekistondagi⁶ jarayonlarni solishtirish orqali yangi yo'nalishlar va islohotlar uchun ilhom olish mumkin. Bu davlatlarda qo'llanilayotgan texnologiyalar va usullarni o'rganish orqali O'zbekiston sharoitiga mos texnologik yechimlar ishlab chiqilishi mumkin. 4. Statistik tahlil. Soliq to'lovchilarning raqamli texnologiyalardan foydalanishi, soliqlarni to'lash samaradorligi va davlat daromadlariga ta'siri haqida statistika yig'ish va tahlil qilish orqali samaradorlikni o'lchash mumkin. Statistik tahlil yordamida soliqqa tortish jarayonida raqamli texnologiyalar natijasida davlat tushumlari oshish darajasi, to'lovlar soni, vaqtni tejash kabi ko'rsatkichlar baholanadi. Bu tadqiqot metodi orqali raqamli texnologiyalarning iqtisodiy samaradorligini aniq ko'rsatkichlar asosida isbotlash mumkin. 5. Ekspert intervyulari. Soliq tizimini raqamlashtirish jarayonida davlat soliq qo'mitasi xodimlari, IT mutaxassislari, iqtisodchi va soliqqa oid maslahatchilar bilan intervyu o'tkazish orqali mavzuga oid chuqur tahliliy ma'lumot olish mumkin. Ekspert intervyulari orqali soliqqa

⁴ [Prezident qarorlari va farmonlari](#)

⁵ www.lex.uz — O'zbekiston huquqiy axborot portali

⁶ Xudoyberdiyev, B. (2022). "Soliqqa tortish tizimida innovatsion texnologiyalarni joriy etish: O'zbekiston tajribasi."

oid raqamli texnologiyalarning qanchalik samarali ekanligi, mavjud qiyinchiliklar va kelajakdagi imkoniyatlar haqida batafsil ma'lumot olish mumkin. Ushbu metod orqali amaliyotda duch kelinadigan muammolar va ularni bartaraf etish usullari haqida fikrlar yig'iladi. 6. Aholini kuzatish va ijtimoiy munosabatlarni tahlil qilish. Soliq to'lovchilarning raqamli texnologiyalar yordamida amalga oshirilayotgan soliqqa tortish jarayonlariga munosabati va foydalanishdagi qiyinchiliklarini kuzatish orqali ularning ishtiroki va qoniqish darajasini o'lchash mumkin. Ushbu metod orqali foydalanuvchilarning raqamli platformalar orqali soliqlarni qanday to'layotgani, qanday imkoniyatlardan foydalanyotgani va duch kelayotgan qiyinchiliklarini kuzatish mumkin.

Yuqorida sanab o'tilgan metodlar soliqqa tortish tizimini raqamlashtirish bo'yicha O'zbekistonda amalga oshirilayotgan jarayonlarni batafsil tahlil qilish va mavzu bo'yicha aniq va ishonchli ma'lumotlarni olish imkonini beradi. Har bir metod o'ziga xos ma'lumotlar to'plamiga ega bo'lib, ular asosida soliqqa tortish tizimini raqamli texnologiyalar yordamida optimallashtirish yo'nalishida ilmiy xulosalar chiqarilishi mumkin.

Tahlil va natijalar

O'zbekiston soliq tizimini raqamli texnologiyalar yordamida optimallashtirishga qaratilgan islohotlar oxirgi yillarda jadal rivojlanib, davlat tushumlari, soliq to'lovchilarning qulayligi va soliqqa oid jarayonlarning samaradorligini oshirishga katta ta'sir ko'rsatmoqda. Tadqiqot davomida O'zbekistondagi soliqqa tortish tizimida joriy etilgan raqamli yechimlar tahlil qilinib, ular mamlakat iqtisodiyotiga qanchalik ta'sir ko'rsatayotgani aniqlashga harakat qilindi. Quyida asosiy natijalar taqdim etiladi. 1. Soliq tushumlarini oshirish. Raqamli texnologiyalar O'zbekistonda soliq tushumlarini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Elektron platformalar va avtomatlashtirilgan tizimlar soliqqa tortish jarayonidagi inson omilini kamaytirib, soliq to'lovchilarning o'z vaqtida va to'g'ri hisob-kitob qilish imkoniyatini ta'minlamoqda. Masalan, "E-Soliq" va "Soliq-24"⁷ platformalari orqali tadbirkorlar va jismoniy shaxslar soliqlarni real vaqt rejimida to'lash imkoniga ega bo'lishdi, bu esa soliq yig'imlarining oshishiga olib kelmoqda. 2. Soliq to'lovchilar uchun qulayliklarni oshirish. Elektron xizmatlar joriy etilishi orqali soliq to'lovchilarga ko'plab qulayliklar yaratilmoqda. Masalan, "E-Soliq" platformasi soliq to'lovchilarga soliqlarni masofadan to'lash, elektron deklaratsiyalarni taqdim etish va jarayonlarni masofadan boshqarish imkonini beradi. Bu esa vaqt va xarajatlarni sezilarli darajada kamaytiradi, tadbirkorlar va jismoniy shaxslarning soliqqa tortish jarayonidagi ishtirokini soddalashtiradi. 3. Shaffoflikni oshirish va firibgarlikning oldini olish. Raqamli texnologiyalar soliqqa oid operatsiyalarni yanada shaffof qiladi. Elektron inoislar, onlayn kassa tizimlari va blokcheyn texnologiyalari orqali soliqqa oid operatsiyalar real vaqt rejimida kuzatiladi, bu esa soliq organlari va soliq to'lovchilar o'rtasidagi ishonchni oshiradi. Ayniqsa, blokcheyn asosida soliqqa oid operatsiyalarni kuzatish orqali soliqdan qochish va firibgarlik holatlari kamayadi. 4. Davlat Soliq Qo'mitasi faoliyatining samarasini oshirish. Soliq tizimidagi raqamli texnologiyalar Davlat soliq qo'mitasi faoliyatini yanada samarali va natijali qiladi. Elektron platformalar, sun'iy intellekt va katta ma'lumotlar (Big Data) yordamida soliq to'lovchilarning ma'lumotlari tahlil qilinadi va bu orqali soliq yig'imlarini oldindan prognoz qilish, soliqqa oid xatolarni kamaytirish va ma'lumotlar bazasini optimallashtirishga erishiladi. Bu jarayon O'zbekiston davlat soliq tizimini boshqarishda yangi bosqichga olib chiqmoqda. 5. Xalqaro tajribaga asoslangan

⁷ [30.12.2019. O'zbekiston Respublikasining Soliq kodeksi](#)

yondashuv. O'zbekiston soliq tizimini raqamlashtirishda xalqaro tajribaga asoslangan holda ilg'or texnologiyalarni joriy etmoqda. Estoniya, Singapur, Janubiy Koreya kabi davlatlarning muvaffaqiyatli tajribalari asosida soliq jarayonlarida raqamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Jumladan, ushbu mamlakatlarda keng qo'llanilayotgan elektron tijoratdan soliq yig'ish, elektron kassa tizimlari va blokcheyn texnologiyalariga asoslangan platformalar O'zbekiston sharoitiga moslashtirilgan holda joriy etilmoqda.

Soliqqa Tortish jarayonlaridagi kamchiliklarga keladigan bo'lsak. Tadqiqot natijalariga ko'ra, raqamli texnologiyalarni joriy qilish jarayonida ayrim kamchiliklar mavjud. Jumladan, soliq to'lovchilar va davlat organlari o'rtasidagi texnologik tafovut, raqamli platformalardan foydalanish bo'yicha yetarli bilim va ko'nikmalarning yetishmasligi kabi muammolar uchramoqda. Shuningdek, raqamli infratuzilmaning ba'zi joylarda yetarli darajada rivojlanmaganligi yoki tarmoq tezligining pastligi kabi omillar ham soliqqa tortish jarayonini optimallashtirishga xalaqit beradi. Bunday muammolarni hal qilish uchun soliq to'lovchilar va soliq organlari xodimlari uchun o'quv dasturlarini kengaytirish hamda raqamli infratuzilmani yaxshilash zarur.

Xulosa

O'zbekiston soliqqa tortish tizimini raqamli texnologiyalar yordamida optimallashtirish yo'lida jadal qadam tashlamoqda. Ushbu jarayon davlat tushumlarini oshirish, soliqqa oid jarayonlarni shaffoflashtirish va soliqqa oid xizmatlarni qulaylashtirishga yordam bermoqda. "E-Soliq", "Soliq-24" kabi platformalarning joriy etilishi soliq to'lovchilar va davlat organlari o'rtasidagi aloqalarni mustahkamlaydi va soliq to'lash jarayonini yanada osonlashtiradi. Shuningdek, xalqaro tajribani o'rganish va ilg'or texnologiyalarni tatbiq etish orqali davlat soliqqa tortish tizimi samaradorligini oshirish va raqamlashtirishni rivojlantirishda yangi imkoniyatlarni kashf etmoqda. Kelgusida raqamli infratuzilmani yaxshilash va foydalanuvchilar uchun o'quv dasturlarini kengaytirish orqali soliqqa tortish tizimining yanada barqaror va samarali ishlashi ta'minlanishi mumkin. Shu bois, raqamli texnologiyalarni kengroq joriy etish kelgusida yanada samarali soliq tizimini shakllantirish uchun asos bo'lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Davlat soliq qo'mitasi (2023). "O'zbekiston Respublikasining Soliq tizimi va raqamlashtirish bo'yicha amalga oshirilgan islohotlar." — Tashkent: Davlat soliq qo'mitasi nashriyoti.
2. Mirziyoyev, Sh. M. (2020). "Raqamli iqtisodiyot: Yangi davr talablari va O'zbekiston iqtisodiyotida raqamlashtirish." — Tashkent: O'zbekiston Respublikasi Prezidenti nashriyoti.
3. Xudoyberdiyev, B. (2022). "Soliqqa tortish tizimida innovatsion texnologiyalarni joriy etish: O'zbekiston tajribasi." — Tashkent: Ilmiy nashr.
4. Ziyaev, N. (2021). "Soliq siyosati va raqamli texnologiyalar: Yangi imkoniyatlar." — Tashkent: Iqtisodiyot va moliya nashriyoti.
5. Soliq kodeksi (2021). "O'zbekiston Respublikasi Soliq Kodeksi va yangi qoidalar." — Tashkent: O'zbekiston Respublikasi Qonunchilik palatasi nashriyoti.
6. Shuhratov, R. (2023). "Raqamli texnologiyalar va soliq siyosati: Yangi istiqbollari." — Tashkent: Yuridik nashr.

7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmoni (2022). "Soliqqa tortish jarayonini raqamlashtirishga oid farmon." — Tashkent: O'zbekiston Respublikasi Prezidenti.
8. Karboskiy, P. (2020). "Xalqaro tajribada raqamli soliq tizimi: Ilg'or texnologiyalar va amaliyot." — Moscow: Yevropa Iqtisodiyoti va Soliq Markazi.
9. Lazarev, S. (2019). "Soliqqa tortish va raqamli iqtisodiyot." — Moscow: Iqtisodiyot va boshqaruv kitobxonasi.
10. O'zbekiston Respublikasi Davlat statistika qo'mitasi (2023). "2022 yil soliq yig'implari va raqamlashtirish bo'yicha statistik ma'lumotlar." — Tashkent: Davlat statistika qo'mitasi.
11. www.soliq.uz — O'zbekiston Respublikasi Davlat soliq qo'mitasining rasmiy sayti, soliq tizimi, elektron xizmatlar va raqamlashtirish bo'yicha ma'lumotlar.
12. www.lex.uz — O'zbekiston huquqiy axborot portali, soliq qonunlari, farmonlar va rasmiy hujjatlar e'lon qilinadi.
13. www.gov.uz — O'zbekiston hukumati rasmiy portali, Prezident farmonlari va soliq tizimiga oid yangiliklar.
14. www.stat.uz — Davlat statistika qo'mitasining sayti, soliq yig'implari va iqtisodiy ko'rsatkichlar haqidagi statistik ma'lumotlar.
15. www.cabinet.gov.uz — O'zbekiston Respublikasi Prezidentining rasmiy sayti, davlat dasturlari va soliqqa tortish tizimining raqamlashtirilishi bo'yicha qarorlar.